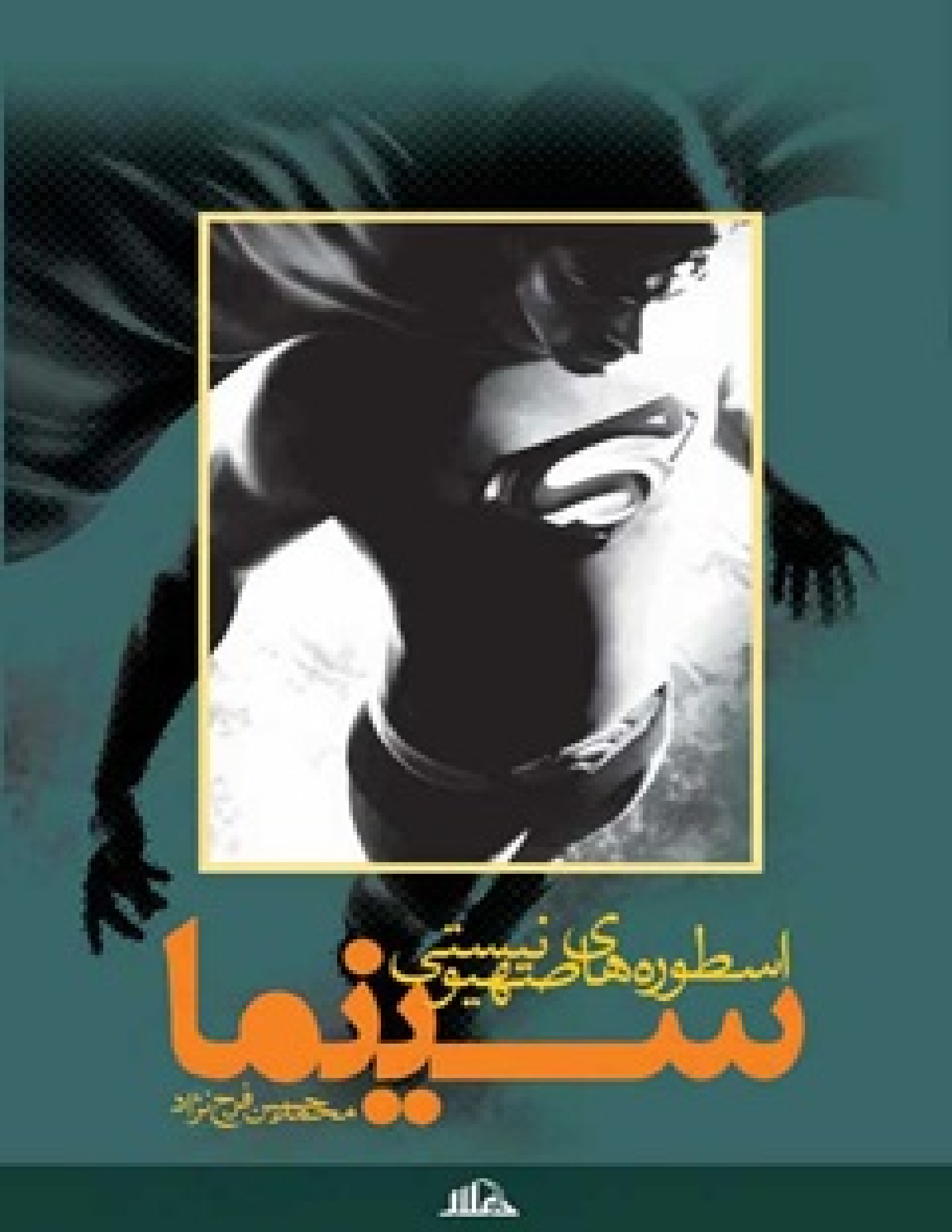

سینما

اسطوره‌های نیستی

محمدحسن فرج‌نژاد

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

مشخصات کتاب

سرشناسه : فرج نژاد، محمد حسین، 1359 -

عنوان و نام پدیدآور : اسطوره های صهیونیستی در سینما/ محمدحسین فرج نژاد؛ تهیه کننده موسسه فرهنگی هلال و مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما.

مشخصات نشر : تهران: هلال، 1388.

مشخصات ظاهری : 336ص.

فروست : مجموعه مطالعات فرهنگی؛ 19.

شابک : 35000ریال 978-964-6938-55-7 :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه: ص.[319] - 336؛ همچنین به صورت زیرنویس.

یادداشت : نمایه.

موضوع : رسانه های گروهی و صهیونیسم

موضوع : سینما -- ایالات متحده -- جنبه های سیاسی

موضوع : اساطیر یهودی در هنر

موضوع : سینما -- جنبه های سیاسی

موضوع : تبلیغات صهیونیستی

شناسه افزوده : صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهشهای اسلامی

شناسه افزوده : موسسه فرهنگی هلال

رده بندی کنگره : P96/ص9 ف4 1388

رده بندی دیویی : 302/23

شماره کتابشناسی ملی : 1307924

ص:1

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

اسطوره های صهیونیستی در سینما

مطالعات فرهنگی؛ 19

نویسنده: محمّدحسین فرج نژاد

ویراستار: مؤسسه فرهنگی هلال

تهیه کننده: مؤسسه فرهنگی هلال و مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

ناشر: هلال

نوبت چاپ: اوّل / بهار 1388

شمارگان: 5000

چاپخانه: زلال کوثر

بها: 35000 ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: تهران، ص پ: 14155-8347 مؤسسه فرهنگی موعود، تلفن: 8 _ 66956167

پست الکترونیکی: Email: info@mouood.org

نشانی: قم، بلوار امین، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

تلفن: 2919670 نمابر: 2915510

پست الکترونیکی: Email: IRC@IRIB.IR

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

سخن ناشر

«اسطوره های صهیونیستی در سینما» عنوان اثری است که سعی در شناسایی همه ی نشانه ها و نمادهایی دارد که سینمای غرب با وام گرفتن از معتقدات، باورها، تعصّب ها، اهداف و خطّ مشی یهود و صهیونیسم آنها را در آثار سینمایی به تصویر کشیده است.

میدان و میزان تأثیرگذاری سینما و رسانه های سمعی و بصری جمعی و به ویژه بیان غیرمستقیم، امّا نافذ آن این امکان را ایجاد کرده است تا دست اندرکاران وامدار سینمای غرب همه ی همّت خود را مصروف به خدمت گرفتن آن در جهت منافع یهودیّت صهیونیستی کنند.

بی گمان فیلم های یاد شده در این کتاب در بر گیرنده ی تمامی آثار ارائه شده طیّ بیش از یک صد سال فعّالیت سینمایی نیست، بلکه بیان مصادیق و نمونه هایی است که امکان بررسی و تحلیل دقیق تر و دیگرگون را برای علاقه مندان مطالعات فرهنگی فراهم می آورد. ان شاء الله.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

پیش گفتار

الحمدالله ربّ العالمین و السّلام و الصّلاه علی محمّد و آله اجمعین.

با اندکی تأمّل در تاریخ و فلسفه ی هنر، همراهی هنر و اندیشه هویداست. به راستی هیچ اثر هنری را نمی توان از اندیشه ای خاص، خالی دانست؛ از طرفی دقّت در مکاتب مسلّط بر جهان غرب و تفکّر در سیاست های فرهنگی و هنری حاکم بر جهان معاصر، ما را به تأمّلی افزون درباره ی محصولات فرهنگی و هنری آن فرا می خواند. از طرف دیگر نفوذ شرکت های بزرگ صهیونیستی و اندیشه های دنیوی آنها بر سینما، هر مخاطب و منتقد فهیمی را به بازشناسی بن مایه ها و اساطیر و غایات آثار سینمای غرب فرا می خواند. امّا متأسّفانه کمبود منابع محقّقانه در این باره احساس می شود، این مختصر تلاشی است در بررسی برخی وجوه محتوایی سینما. امید که محقّقان و مخاطبان ارجمند، نویسنده را از نقدها و نظرات خود بی بهره نگذارند.

این نوشتار، ابتدا به بررسی معنای اسطوره پرداخته و پس از طرح سؤالاتی بنیادین درباره ی تعاریف مرسوم و مفهوم آنها، به اصطلاحات گوناگون اسطوره اشاره و سعی کرده است تا به معنای لغوی و بار فرهنگی این واژه در فرهنگ ها و زمان های گوناگون نیز توجّه لازم را داشته باشد.

اسطوره، در برخی شرایط به معنای داستان های نیمه حقیقی _ نیمه افسانه ای، در بعضی دوره ها، به معنای داستان های تخیّلی الگوپرداز

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی

میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

و در برخی دیگر، به معنای داستان های دروغین و هدف مند است. در این بررسی به اندیشه های عالمان مسلمان نیز توجّه کرده ایم. در بخش دیگری، اسطوره در گذر تاریخ، نیز در هشت دوره، با روش جدیدی تقسیم بندی و در هر مرحله، ویژگی ها و دلایل تمایز آن مرحله بیان شده است.

در بخش بعدی، کوتاه و گذرا، دلایلی برای یهودی _ صهیونیستی بودن هالیوود آورده ایم. در این باره در آثار دیگران به تفصیل بررسی هایی صورت گرفته است. از این رو، به بیان چند منبع مکتوب و دیجیتال در پانوشت اکتفا نموده ایم. تنها برای نمونه، از مهم ترین کارگردانان و تولیدکنندگان و شرکت های رسانه ای یهودی _ صهیونیستی هالیوود نام برده ایم و اشاره ای کوتاه به نفوذ مسیحیان صهیونیست در صنعت سینما و رسانه ی جهانی داشته ایم.

در بخش دیگر، به چگونگی، چرایی و هدف های سینمای غرب و نحوه ی بهره گیری آنها از اساطیر گوناگون، تعامل سینما و اسطوره و نیز مشترکات اسطوره و سینما توجّه کرده ایم. در بخش بعدی، شیوه ی نهادینه شدن فیلم نامه نویسی اسطوره ای در هالیوود، با توجّه به کتاب پرتیراژ سفر نویسنده، مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش دیگر، اساطیر صهیونیستی سینما را بررسی و به فیلم هایی اشاره کرده ایم که از اسطوره ها الهام گرفته اند. در این بخش درصدد استقرای تمام فیلم هایی که بر اساس اسطوره ها ساخته شده اند، نبوده ایم، زیرا کار ساده ای نیست؛ اگرچه گاهی نقدهایی کوتاه درباره ی آنها

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی

میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

آورده ایم. در اینجا بر پایه ی سخنان و نوشته های سران صهیونیست و یهودی و عوامل و درون مایه ی فیلم ها، اساطیر طرح شده را بررسی کرده ایم.

شایان ذکر است اسطوره های سینمای صهیونیسم، بیش از موارد ذکر شده است و امیداوریم که در آینده موارد دیگر را نیز بررسی نماییم.

نکته ی مهم این است که بخش های گوناگون این نوشتار را باید پیوسته دید، زیرا نگاه جزیی و جدا جدا، ذهن مخاطب را آشفته می سازد؛ برای نمونه، در چندین جا درباره ی آثاری چون ارباب حلقه ها یا ماتریکس یا هری پاتر سخن گفته ایم. در نگاه جزیی شاید در بخشی، دلیل انتساب فلان صحنه ی فیلم به اسطوره ای خاص، قابل تأمّل باشد، ولی با دیدن دیگر زنجیره های به هم پیوسته، این ابهام رفع خواهد شد و شواهد، همدیگر را کامل خواهند کرد. کوتاه سخن آنکه، به دلیل تازگی برخی از بحث های بیان شده، مطالب باید با تأمّل مرور شود تا جایگاه نقدهای احتمالی این نوشتار، دقیق تر گردند.

ضروری است به این نکته هم اشاره شود که سینما، طیفی پر تنوّع از مخاطبان را دارد که هر کدام به فراخور میزان دقّت و علمشان، برخی از این اسطوره سازی ها را درک می کنند و تأثیر لازم را می پذیرند. به طور قطع همه ی مخاطبان، تمام محتوای فیلم ها را درک نمی کنند، امّا تکرار بُن مایه ها و اساطیر صهیونیستی در فیلم های مختلف، باعث جا افتادن آنها در ناخودآگاه ضمیر آنان می گردد و نوعی همسویی انفاس انسانی با برنامه های صهیونیسم را به وجود می آورد و مقاومت مخاطبان

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در

پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

را کم می کند. علاوه بر آن، قوّت اسطوره پردازی های سینمایی و هنری، باعث قوّت قلب و افزایش انگیزه ی همراهان صهیون نیز خواهد بود.

در اینجا بر خود لازم می دانم که از دوستان و بزرگوارانی چند، تشکّر عمیق و قلبی خود را داشته باشم؛ که رسم ادب چنین است:

از والدین و همسرم که بهترین هم یار و مشوقّم بودند و حجّت الاسلام سیّد حمید میرخندان (مشکات)، جناب آقای سیّد ابوالحسن علوی طباطبایی، جناب آقای سعید مستغاثی و جناب آقای ابراهیم خرّم نژاد که از نقدها و نظراتشان در تکمیل مباحث کتاب بهره ها بردم. همچنین از مسئولان خانه ی هنر و اندیشه و مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، خصوصاً حجّت الاسلام احمد پهلوانیان و حجّت الاسلام سلمان رضوانی و جناب آقای وحید حیاتی و نیز مسئولان «مجلّه ی رواق هنر و اندیشه» که بخش هایی از این کتاب را در آن نشریه چاپ کردند.

در پایان تشکّر ویژه ی خود را از مدیر مسئول محترم موسّسه ی فرهنگی «موعود»، جناب آقای اسماعیل شفیعی سروستانی و مسئولان محترم نشر «هلال» که با دقّت و تأمّل خود باعث غنای بیشتر مطالب کتاب شدند، اعلام می دارم.

والسّلام

محمّدحسین فرج نژاد

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی

میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

اشاره

بخش اوّل:اسطوره

زیر فصل ها

واژه شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

اسطوره در نظر اندیشمندان مسلمان

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.
2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

واژه شناسی اسطوره

واژه شناسان، اسطوره شناسان، فیلسوفان و جامعه شناسان گوناگون، درباره ی معنای دقیق اسطوره، نظریه های متفاوتی دارند. از این رو، باید برای فهم درست معنای کلمه بکوشیم و با بازگشت به اصل واژه و معانی آن در زبان های گوناگون، بیشتر درباره ی تعریف های گوناگون اسطوره بیندیشیم.

با ورق زدن فرهنگ واژه های فارسی، این معانی را برای اسطوره می یابیم: افسانه، قصّه، سخن پریشان، بیهوده و باطل، حکایت.(1) برخی نیز اصل آن را عربی می دانند. در لغت نامه های عربی، ریشه ی این واژه را «سطر» به معنای کتابت و نوشتن می دانند و آورده اند:

الاساطیر: الاباطیل و الاحادیث العَجیبه. و فی التنزیل العزیز: اِن هذا اِلاّ أساطیرُ الاوّلین. واحِدُها: اسطار و اسطیر و اسطور و بالهاء فی الثلاثه(2) و خرافه، وهم، تُرَّهه، قصّه خرافیه اَوْ معتقدات خُرافیه؛(3)

1- حسن عمید، «فرهنگ فارسی عمید» (رقعی)، تهران، امیرکبیر، 1378، چ15.
2- ابراهیم مصطفی و همکاران، «المعجم الوسیط»، استانبول، المکتبه الاسلامیه، 1392ه.ق، 1972م، چ2.
3- جروان السابق، «معجم اللغات»، بیروت، 1974م.؛ د.مراد وهبه، «المعجم الفلسفی»، قاهره، 1979م، چ3، به نقل از کتاب جلال ستاری: «اسطوره در جهان امروز»، تهران، نشر مرکز، 1376 ش.، چ1، صص 9 و10.

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی دزّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.

2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.

اساطیر به معنای مطالب باطل و حرف های حدیث است و در قرآن کریم داریم: «انّ هذا الا اساطیر الاوّلین». مفرد آن کلمات اسطار و اسطیر و اسطور و اسطاره و اسطیره است و به معنای خرافه، وهم، حرف باطل و یاوه، داستان خرافی یا عقاید خرافاتی است.

تعریفی دیگر نیز از اسطوره می بینیم که با تعریف های پیشین اندکی متفاوت است:

اسطوره، داستانی است که اصل و ریشه اش معلوم نباشد. تعبیر حقیقت است به زبان رمز و مجاز.(1)

برخی، اسطوره را به دروغ نیم بند ترجمه کرده اند و واژه ی یونانی mythos را به ریشه ی اوستایی میتخت، به معنای گفته ی دروغین برگردانده اند.الدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها." class="content_notelink" (href="#content_note_11_2">2)

برخی فرهنگ نویسان، اسطوره را معرّب historia انگلیسی می دانند؛ البتّه نه به معنای تاریخ و سرگذشت پیشینیان، بلکه به معنای دیگر واژه ی historia که قصّه، یاوه، مهمل، خرافه، ژاژ و تُرَّهات

1- جمیل صلیبا، «المعجم الفلسفی»، بیروت، 1978م. (ترجمه ی فارسی این کتاب: «فرهنگی فلسفی»، ترجمه ی: منوچهر صانعی درّه بیدی، 1376؛ به نقل از: «اسطوره در جهان امروز». آقای جلال ستاری ذیل این نقلشان از «المعجم الفلسفی» یادآور می شود که این تعریف از اسطوره، از جمیل صلیبا نیست، بلکه اقتباس از فرهنگ معروف «Robert» است.

2- میرجلالالدّین کزازی، «رؤیا، حماسه، اسطوره»، تهران، نشر مرکز، 1382ش.، ج1، ص 5. از محمّد مقدّم در اینباره نقل میکند که در «اوستا»، «میث» به معنای دروغ و «میث اوخته» به معنای گفته ی دروغین است. در پهلوی به «میتخت» و دروغ گوشن برگردانده شده است و واژه ی یونانی میث، موث (Mythos) از همین واژه ی اوستایی است و موثولوجیا (Mothology) انگلیسی، درست برگردانده همان میتخت است. پس در فارسی هم می توان به جای واژه ی اسطوره از همین کلمه میتخت استفاده کرد. در عربی هم «متوع»، دروغ گفتن و «مذاع» دروغگو راه یافته است. نک: محمّد مقدّم، «جستار درباره ی مهر و ناهید»، نشر مرکز ایرانی مطالعه ی فرهنگ ها.

است.(1) معادل این واژه در انگلیسی Myth است که «آکسفورد» آن را چنین ترجمه کرده است:

داستانی که در مورد خدایان و الهه ها و دیگر مسائل مربوط به دوران باستان است؛ مثل داستان آفرینش جهان، همچنین معتقدات و باورهای جمعی یک گروه [و نیز] داستان های موهوم و ساختگی.(2)

در «یونان باستان»، Mythos به معنای گنگ، خاموش، بی زبان و ضدّ logos؛ یعنی کلمه، نطق، کلام ظریف، کلام لطیف، عقل و خرد بوده است.(3)

اصطلاح شناسی اسطوره

اصطلاح شناسی اسطوره

از دیرباز تاکنون، دانشمندان گوناگون، از منظر مکتب و زاویه ی دید خود، تعریف های بسیاری از اسطوره داشته اند که بررسی همه ی این گفته ها ممکن نیست، ولی در دسته بندی کلّی، تعریف ها را به دو گروه می توان تقسیم کرد.(4)

1- «اسطوره در جهان امروز»، ص9.
2- در فرهنگ «oxsford learnerspocket dictionary، new edition، درباره ی واژه ی myth می خوانیم: 1. Story about gods and goddesses etc passed down from ancient times. One of many~ s about the creation of the world. 2. Such stories considered as a group. 3. Imaginara or invented Story.
3- «اسطوره در جهان امروز»، ص 9. در زبان لاتین این واژه بدین صورت نوشته می شود: Mythus.
4- این تقسیم بندی برگرفته از کتاب اسطوره در جهان امروز است.

برخی دانشمندان، اسطوره را داستانی رمزی دانسته اند که در حقیقت، ریشه دارد و الگوپرداز، فرهنگ ساز و تکرارپذیر است. اینان اسطوره را اصول اوّلیه ی مذهب اسرار و نوعی عرفان دانسته و با تأویل آن، جایگاه ویژه ای برایش در نظر گرفته اند.

برخی دیگر از اندیشمندان، اسطوره را افسانه پردازی، خرافه گویی و پندارباقی می دانند که وسیله ی بیان رمزی باورها و هدف هاست و از همین رو با هدف های خوب و بد ساخته شده و برای حکمت آموزی یا بهره کشی از انسان، به کار می رود. به نظر گروه پیشین، اینان از شأن اسطوره کاسته و آن را به افسانه تقلیل داده اند.

از طرفداران نظر اوّل در میان غربیان، به میرچا الیاده، ژیلبر دوران، دنی دو روژمون و کارل گوستاو یونگ می توان اشاره کرد و از پیروان نظر دوم از پل والری می توان نام برد.(1) شاید رولان بارت را هم بتوان در این گروه جای داد که در اثر ارزشمندش، «اساطیر»، از برخی دروغ های اسطوره شده، نقاب برداشته و با افشای اسطوره های پنهانِ جوامع، دست رسانه ها را در اسطوره پردازی ها رو کرده است.ای از کتاب «اساطیر» رولان بارت را خانم شیرین دخت دقیقیان ترجمه کرده است."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_2">(2

حتّی روژه گارودی، نویسنده ی کتاب «تاریخ یک ارتداد، اسطوره های بنیان گذار سیاست اسرائیل»گذار سیاست اسرائیل»، ترجمه: مجید شریف، تهران، مؤسّسه ی خدمات فرهنگی رسا، 1375 ش، چ1."
(class="content_notelink" href="#content_note_13_3">(3
را نیز می توان از این گروه به شمار آورد.